

עין משפט
גון מצוה

ע:

המוכר את הבית פרק רביעי בבא בתרא

מסורת הש"ס

לא כי קמי קמי (ב) כפי: סו'.

גליון הש"ס

הס' י"ח סוף ב' וזכר
לפי' ע"י לעיל דף ה' ע"פ
מז' ד"ה מ':

הגהות הב"ח

(א) ג' וזכר סוף לא מצו
אמר ליה שטרך בידי
מאי בעי לא דבילי עלמא:
(ב) ש"ב"ב ד"ה עטר כ"ס
וה"י י"א ה"ה מ"ז ט"ז וזכר:
(ג) בא"ד וגובה מ"ז כולו
הכל הש"ס:

מוסף רש"י

האי עסקא פלגא מלוה
ופלגא פקדון. המקבל
פרימטיא מעבד הבית
ושמאלה כפי דמיה ש"א שיה
כאן יזאל מיליה למקום
היזקך למחית שפיר. מ"ז
לחיות ארבעים עליו מלוה
ומ"ז ארבעים עליו כעלם
פקדון. וז"ל ס' ע.

ג' א מ"י פ"ג ס"ג ה'ל'
שירותה ה' י' כ' פ'מ' ס'פין
מ' טו'ט'פ' ח"ת' מ"י י'לו
ס'פ'י' כ' ו'כ'כ' ל'ס'פ' כ"מ
ס'פ'י' ד' ס'ו. ו'כ'מ'ו'ט' ס'פ'י'
ד' ק"ג:
ג' ב מ"י פ"ו ס'מ'ל'ט'
ס'ל'מ'ן ו'כ'מ'פ'ין ה'ל' א'
ו'פ'י' כ'ס'מ'ט' ו'כ'מ'ט' ס'מ'
ע'פ'ין ס'ט' טו'ט'פ' ו'כ'מ'ט' ס'מ'
ק' ס'פ'י' ד' ו'כ'כ' ל'ס'פ'
כ"מ ס'פ'י' ד' ק'מ'ל'.
ג' ב מ"י פ"ג ס'ו ו'כ'מ'ט' ס'ס'
טו'ט'פ' ס'ט' טו'ט'פ' י'ד'
ס'י' ק'ט' ס'פ'י' כ' ג'.

רבינו גרשום

סוף סוף כי אמר ליה נאנסו
מי לא צריך שרונה: אמר
נמי הכי אמיתא מאי נאנסו
בשבעה: שטר כ"ס היצא
על היתומים: נכון מי שנתן
לחבירו מסת שרונה לצורך
שנתן הקרן של נותן וכתב
לו שטר שכן נהג נותן
המס' למחצית שטר ומת
המס' והוציא ונתן אותו
שטר כ"ס על היתומים: דייני
גולה: דגרסי' בכל החלמדי
היינו שמואל וקראו: אמר
נשבע: הנהגן אביהו כל
הקין שלו אנכי ריש
שטר בידי והבא ליפיע
סן היתומים לא יפיע
אלה בשבעה: ו'אי עסקא.
דיהיב חד ממון לחבירו
לרחימי לשנתן איהו לא
הוי כולה פקדון ביד
המקבל אלא שרונה ונתן
פלגא מלוה ופלגא פקדון
ועבד מלוה וניחא ליה ללוה.
דאי אמר' כולה מלוה
כ"ד המקבל וגובהה היא
אברה שלם המקבל ויה
כ"דן מלוה שנכרת מלוה
ואי אמר' וכתבתי פקדון
שמשכח המקבל וגובהה או
אברה וקא פסידו הנותן
הכל: ומשי' פלגא מלוה
כ"ד דאית ליה למקבל גובה
מניה שלם פלגא מלוה
פקדון הואיל והנותן אית
ליה רוחא מניה: מ"ז
לא דברב חסדא קפידילי.
דבעא מניה כ' שטמ' ס'ב'
חסדא עליל הפקדון אצל
חבירו בשטר וכו' ואמר ליה
ר"ח חסדא נאנסו ודייני גולה
ליה ליה דברב חסדא דאם
איתא רחל ליה דברב חסדא
אלא שפילי היתומין
ואל פלגא מלוה ודייני מלוה
אלא פקדון ומנו דאי פלגא
מצי למיטרי היתומין נאנסו
כ"ד אבא אמר' החזירו
לך מהיטו ולי' ליה לישט'
אלא פלגא דמלוה דאחרת
פלגא דמלוה לא מצי שטי'
משי'יה בנאנסו משי' חריב'
באחריות החצו: ודייני א"י
אית ליה דברב חסדא:
דאי דבי' אית ליה דברב
חסדא: ושי'יה ה'ת' אבאי
אמר' דייני גולה דגובה
כולה משי' לדיכא למיטר
מינו ולא מצו לישטון אבא
החזירו דאם איתא שפירעה
אבותן מיטר הוה אמר'
קודם מיתוה פרעתי: ודייני
ארגא וישראל סבוי לא
יזכונא ליה אלא פלגא
דאבת' הוה ליה לאבותן
למיטר: דאימי מלאך המת'
אנשיה כסחאום ולא מצו
אמר': רחמי: ליכא למיטר
דפתאי דאי דאי אמר'
הפקדון אצל חבירו בשטר
ואמר לו החזירו לך נאנסו
לא אמר' דשרי' כ"ס היצא
על היתומין רבני כולה
משי'ס דהאי עסקא פלגא
פקדון ואמר' מנו: ומשי'
אמאי גובה כולו דאי איתא
וכו': אן דייני גולה

סוף סוף כי אמר ליה נאנסו
מי לא צריך שרונה: אמר
נמי הכי אמיתא מאי נאנסו
בשבעה: שטר כ"ס היצא
על היתומים: נכון מי שנתן
לחבירו מסת שרונה לצורך
שנתן הקרן של נותן וכתב
לו שטר שכן נהג נותן
המס' למחצית שטר ומת
המס' והוציא ונתן אותו
שטר כ"ס על היתומים: דייני
גולה: דגרסי' בכל החלמדי
היינו שמואל וקראו: אמר
נשבע: הנהגן אביהו כל
הקין שלו אנכי ריש
שטר בידי והבא ליפיע
סן היתומים לא יפיע
אלה בשבעה: ו'אי עסקא.
דיהיב חד ממון לחבירו
לרחימי לשנתן איהו לא
הוי כולה פקדון ביד
המקבל אלא שרונה ונתן
פלגא מלוה ופלגא פקדון
ועבד מלוה וניחא ליה ללוה.
דאי אמר' כולה מלוה
כ"ד המקבל וגובהה היא
אברה שלם המקבל ויה
כ"דן מלוה שנכרת מלוה
ואי אמר' וכתבתי פקדון
שמשכח המקבל וגובהה או
אברה וקא פסידו הנותן
הכל: ומשי' פלגא מלוה
כ"ד דאית ליה למקבל גובה
מניה שלם פלגא מלוה
פקדון הואיל והנותן אית
ליה רוחא מניה: מ"ז
לא דברב חסדא קפידילי.
דבעא מניה כ' שטמ' ס'ב'
חסדא עליל הפקדון אצל
חבירו בשטר וכו' ואמר ליה
ר"ח חסדא נאנסו ודייני גולה
ליה ליה דברב חסדא דאם
איתא רחל ליה דברב חסדא
אלא שפילי היתומין
ואל פלגא מלוה ודייני מלוה
אלא פקדון ומנו דאי פלגא
מצי למיטרי היתומין נאנסו
כ"ד אבא אמר' החזירו
לך מהיטו ולי' ליה לישט'
אלא פלגא דמלוה דאחרת
פלגא דמלוה לא מצי שטי'
משי'יה בנאנסו משי' חריב'
באחריות החצו: ודייני א"י
אית ליה דברב חסדא:
דאי דבי' אית ליה דברב
חסדא: ושי'יה ה'ת' אבאי
אמר' דייני גולה דגובה
כולה משי' לדיכא למיטר
מינו ולא מצו לישטון אבא
החזירו דאם איתא שפירעה
אבותן מיטר הוה אמר'
קודם מיתוה פרעתי: ודייני
ארגא וישראל סבוי לא
יזכונא ליה אלא פלגא
דאבת' הוה ליה לאבותן
למיטר: דאימי מלאך המת'
אנשיה כסחאום ולא מצו
אמר': רחמי: ליכא למיטר
דפתאי דאי דאי אמר'
הפקדון אצל חבירו בשטר
ואמר לו החזירו לך נאנסו
לא אמר' דשרי' כ"ס היצא
על היתומין רבני כולה
משי'ס דהאי עסקא פלגא
פקדון ואמר' מנו: ומשי'
אמאי גובה כולו דאי איתא
וכו': אן דייני גולה

לאו שנועה בעי. בממיה. והשתא אמרת נאמן בלא שנועה וע"י
מינו לא מלית למיפטריה משנועה ע"י טענתו לקיימה בלא שנועה
כדכתיב (שמות כג) שנועה ה' מהיה בין שניהם: לימא בפלוגתא. הא דרב
חסדא: עטר כ"ס היצא על היתומים. ראוין שנתן מעות לשמעון
למחצית שטר וכתב לו השטר כמה
הפקדון וימת שמעון ויפטר ראוין
אותו שטר על היתומים למנוע מהם
פקדונו והיתומים טוענין שמא אבינו
החזירו לך א"י טענת כרי טענו ואילו
היה מלוה בעלמא שהלוה ראוין
לשמעון ומת שמעון כולי עלמא מודו
דנשבע ראוין וגובה כל השטר מן
היתומים דלית לאבוהון שום טענה
גבי מלוה ולא (ס) מצי טעיין נאנסו
אלא היה נשבע שלא התקבל מן הלוה
כלום וכגון שהיה הלוה אשחב
לי דלא פרעתיך כדאמרינן בשנועות
(דף מ"א). וגבי יתמי דידיה דלא ידעי
למיטען טעינין ויהו ונשבע וגובה
חובו (ו) וכו' אבל השמא דלא הוי
כולו מלוה אלא פלגא מלוה ופלגא
פקדון כדון כל מעות הנחמות למחצית
שטר כדמפרש ואילו הוה פלגיני דייני
גולה דהיינו שמואל וקראו ודייני א"י
דהיינו ר' אמי ור' אסי כפ"ק דקנהדרין
(דף י"ו ע"ג): נראה בעיני דה"ג
ודכ"ע אית ליה דגרסא דייני גולה
חננאל ולא גרס כסבורה דמסקנא נמי
הוי ס"ל: דאמרי וסברדעי. כדנא
מיעאש כפרק המקבל האי עסקא

דייני אבינו לחצריה למחצית שטר פלגא הוי מלוה להחציב
באחריות המקבל דהיינו אותו חצי שטר ממנו הריחו ופלגא הוי
פקדון גביה ואינו חייב באחריותו דהן פלגא דקשקיל ממנה מעסק
רווחא והתם מפרש טעמא עבוד רבנן מילתא דניחא ליה ללוה
וניחא ליה למלוה דליכא קנא אחריות על זה וקנא על זה ואם
נגזר אז אבד הכל אין האחד מפקדון הכל אלא בין שניהם והלכך
כיון דקטמא דמילתא כן הוא פלגא הוי מלוה גביה כ"דן הנותן
לקבל עליו מרי מילתי בהפסד הואיל ושקיל פלגא בנארי מי היכי
דלא להוי רבית מאי דטרח מקבל בפלגא דפקדון משום פלגא
דמלוה שהלוה דמאי דמקבל נותן אחריות עליה טפי מפלגא
הו שטר למקבל כשביל יתרחא דקטרח כפלגא פקדון או פלגא
יקבל הנותן בהפסד ותימאש בנארי ומקבל יטול מרי מילתי
דהאי דקשקיל מקבל רווחא טפי מפלגא זהו שטר יתרחא ואין
כאן רבית והכי מפרש בארזו ע"כ (ב"מ דף ס"ג): מאי לאו. בפלגא
דפקדון קמפלגי דברב חסדא דאמר לעיל וע"ה נאמן דכפלגא דמלוה
הכל מודין דנשבע וגובה אותו דאפילו אי הוה אבוהון קיים לא
מצי טעיין החזרתי דאמר ליה שטרך בידי מאי בעי וטענת מינו
ליכא דאפילו אם נאנסו כ"דן להחזיר דהא מלוה היא גביה הלכך
נשבע וגובה כדון גבא ליפרע מנכסי יתומים אלא כפלגא דהוי
פקדון קמפלגי ודברב חסדא דדייני גולה דאמרי נשבע וגובה
כולו לא כסירא ליה כרב חסדא דאמר נאמן אלא אי הוה אבוהון
קיים לא היה נאמן לומר החזרתי לך ואף על גב דליכא מינו
דטענת אונס משום דא"ל אדך שטרך בידי מאי בעי הלכך נשבע
וגובה כולו מן היתומים אפילו פלגא דפקדון ודייני א"י סברי לה
כרב חסדא דלילי היה אבוהון קיים הוה מצי למיטען החזרתי לך
כמינו דהוה מצי למימר נאנסו ולא הוה אדך מצי למימר שטרך
בידי מאי בעי וטענין נמי הכי כשביל יתמי ומשחשבי יתמי
שנועה יורשין כדמפרש בשנועות (וה). שנועה שלא פקדו אלא כו'
כדמפרש התם הלכך נשבע וגובה מחצה מלוה אכל פלגא פקדון
לית ליה: ה"ג לא דכ"ע אית ליה דרב חסדא והכא כו'. דייני גולה
סברי בעלמא כסירא לן כרב חסדא דנאמן לומר החזרתי לך אכל גבי
יתמי ליכא למימר הכי דכיון דליכא שטרך ביד נותן ואילו לא קטעיין
פרעתיך אן לא טעינין יתמי דאם איתא דפרעיה מימר הוה
אמר נשבע ונאח מיתה והשתא דליכא מרתי שטר ביד הנותן
וגם לא הוה נשבע מיתה הלכך נשבע וגובה כו': דאנשיה. ולא
הספיק לנאות: פרסי. בממיה דסתמן אהדיי דכיון דנאמן אמאי
נשבע וגובה כולו והא מצי אבוהון למיטען החזרתי לך פלגא פקדון
וגטען

אמאי גובה כולו דאי איתא
וכו': אן דייני גולה

אמאי גובה כולו דאי איתא
וכו': אן דייני גולה